

2

9-10-11

<

5280

Զայնագրեալ Պատկերազարդ Երգարան

1937

616
Համար

184.1
3-24

«ԿՈՄԻՏԱՍ» ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԹԻԻ 2.

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՐԳԷ

Չայնագրեալ Պատկերագարդ Երգարան

ԵՐԳԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԵՑ ԵՒ ՇՐԱՏԱՐԱԿԵՑ

ԳԷՈՐԳ ԱՃԷՄԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ ԳԷՐ
ՄԱՏԵՆԱՇ-ՊԱՏԵՆԱՇ
Ի. ՄԵԼԻՔԻԱՆ
Ա. ՊԱՆՈՒՅԵԱՆ
Ա. ՄԵԼԻՔԻԱՆ
Ա. ՏԵՐԵՍԻԱՆ
Գ. ՍԻՆԻՆ
Ա. ՔԱՅԵՐԷԱՆ
Գ. ՂԱԶԱՐԵԱՆ
Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Ա. ԽԱԶԱՏԵԱՆ
Ա. ԲԱՐԻՈՒԴԱՐԵԱՆ
Ա. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
Յ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
Կ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Ա. ԶԻԻԱՆԻ
Վ. ՍՐՈՒԱՆՇՏԵԱՆՅ
Յ. ՄԵԼԻՔԻԱՆ
Ա. ՇԵՐԱՄ
Գ. ԳԱՊԵԱՆ

1937

ՏՊԱՐԱՆ ԴՊՐԵՎԱՆՈՒՅ
ԱՆԹԻԿՈՍ

[ԲԵՅՐՈՒՄ]

5280

(26895-43)

(Հայեր 938-ահ)

20 02

616ահ

20 13

5912.57

9-

II 1214

12-50

Որպէս զի Մորենին վառի շարունակ...

Ազգապահպանման հարցը գաղթահայ միտքը զբաղեցնող կարեւորագոյն խնդիրն է: Յաճախ որպէս դարման թելադրուած, պարտադրուած և պահանջուած է՝ հայերէն կարդալ, հայերէն խօսիլ և հայերէն երգել:

Լաւ է ակնկալել, պահանջել՝ երբ նախապէս հարկ եղածը տրուած է: Այս պատճառաւ համոզուած ենք որ՝ հետզհետէ սպառնալից դարձող վտանգին առաջը առնելու համար բաւական չէ միմիայն խօսքի հմայքին ապաւինիլ: Անհրաժեշտ եւ կենսական պայման է, զործնական միջոցներու դիմել:

Կ'ապրինք օտարութեան մէջ: Ո՛չ մէկ բան կը խօսի մեզի մեր հայրենիքին անուշով: Ո՛չ մէկ բան կը զգացնէ մեզի մեր նախնեաց շունչը: Ընդհակառակը ամէն բան խորթ է և ամէն քայլափոխ այլասերիչ խայծ մը ունի:

Հեռու մեզմէ՝ արիւնին եւ այլ սրբութեանց բերած նպաստը մերժելու միտքը. բայց միանգամայն կ'ընդունինք իմաստուն եղիային հեռ՝ որ մարդ չի ծնիր՝ փրկասնեայ, այլ կ'ըրրայ: Պէտք է տա՛նք բան մը, սորվեցնենք՝ սիրցնենք՝ որպէսզի, հոգեկան բաւարարութիւն պատճառող ակնհաս ժեշտութիւն մը դառնայ:

Այս տեսակը կը հրատարակուի, երգը ժողովուրդին տալու միակ փափագով: Զայնազրութիւն գիացող ամէն հայ, պարտականութիւն պէտք է զգայ, այս երգերէն սորվեցնել չգիացողներուն: Հրատարակիչը պիտի աշխատի հասարակաց վայրերու նուագածուններուն սորվեցնել, անոնց միջոցաւ ընդհանրացումը գիւրացնելու համար:

Եթէ կ'ուզենք իսկապէս Հայր հայ պահել, եթէ կ'ուզենք որ Մորենին վառի շարունակ, կատարենք մեր պարտականութիւնը՝ մինչեւ որ վերջանայ անապատի մեր այս ճամբորդութիւնը:

1905 - 1933

Կարօ՛,

Հո՛ւր տղայ, իսկուր երգի մը լացող հունչե-
րուն հման եղաւ կեանքդ: Հայրենիքին եւ սի-
րոյդ կարօքը սրիդ՝ մեկնեցաւ վաղաժամ:

Հոյլ մը երգ շիրիմիդ՝ որ կ'անկոփէ բաժնի
եւ ուր գարուններդ:

Andante Sostenuto

Մշակեց՝ Ս. Բարխուդարեան

ՔԼ- բո- լի եր- լայ իս է- լի, վար- թի նը- ման
բայ իս է լի- վար- թա ջը-րու թայ իս է լի- չը-կայ բի-
ջի նը- ման, չը- կայ բի- ջի նը-ման. բիջ նը-ման,
բիջ նը- ման- Դան իս ան- նը ման-բիջ նը ման բիջ նը-ման դան իս ան-նը ման

Սիրունութիւնդ ելաւ արբար.
Մազիւր ունիս՝ սիւ ու շարբար.
Քի սազ գու քայ դուշու զարբար.—
Դուշու զարբար.
Չկայ քիզի նման, չկայ քիզի նման.
Քիզ նման, քիզ նման.
Դու՛ն իս աննրման:

Էրեսդ է շամս ու դամար.
Ջանքս դուս գու քայ քիզ համար:
Մէջքիդ ունիս օսկէ քամար.—
Չկայ քիզի նման, եւայն.

Հաքիդ զարբն՝ ալ իս արի.
Բըլբուլի քիզ լալ իս արի.
Բարկ էրեսդ խալ իս արի.—
Չկայ քիզի նման, եւայն.

Դարդս ասի՛մ կու լան սարի.
Էս ի՛նչ բան եր, վուր դուն արի.—
Սայեար-Նովուն՝ ջունուն արի,—
Չկայ քիզի նման. եւայն.

ՍԱՅԵԱԹ-ՆՈՎԱՅ

Արբար = վեհագոյն
Շարբար = Նուրբ մանած մեծաբն

Դուշու զարբար = Թռչնանկար օսկեթել կերպաս
Հաքիդ զարբն = վրազ հագած չարչափը

Moderato Cantabile

Մշակեց՝ Ս. Բարխուդարյան

Բա-նի վար ջան իմ՝ ետր, քի շար-բան իմ, ա-բա ինչ ա-նիմ՝ Ար-տա-սունք
հա-նիմ, շատ հո-բույ հա-նիմ, ետր, զա-րեք տա-նիմ։ Նիմ։ Ե-տր-՝ ջե-րան
իմ, թու-ղ քի սեյր ա-նիմ։ ետր, մը-տիկ ա-նիմ։ Անտա-րա-նիմ-զույ,
քեզ գո-վիմ սա-զույ, ետր ի-թի-մա ջույ։

Մազիրդ դասա, պրոօրդ փրասա, հեյրանի վախս է։
Ե՛կ բնկինք չօլըն՝ վուր հասնինք զօլըն. ջեյրանի վախս է։
Բլբուլըն վարքին, վարքըն բալ ին. սեյրանի վախս է։
Մուս բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով, ետր իլքիմազով։

Շուռ գանգ հանգամով, երկնային նամով բուփըն բացվիլ է։
Խաղ կանչինք հանգով, լալեքն ունգով, վարքըն բացվիլ է։
Սուսան սրբուլով, դարիք բլբուլով բաղըն լրցվիլ է։
Մուս բաղչեն նազով, ելն։

Պասվական շինամ, նրման նմանամ Լեյլու դիդարին.
Եա՛ր, ուշերս զրնաց՝ մազիրդ մրնաց վրայ մուհաջարին.
Բաղըն զարթարամ, բլբուլըն բրնամ վարքի սաջարին.—
Մուս բաղչեն նազով, ելն։

Հախիլ իս աշլա, բուրլու զար ու խաա՝ սալբու դալ բօլուն.
Ձեռիդ ունիս քա, լրցնիս ինձ սաա՝ դուրբան իմ ֆօլուն.
Թաֆ դուն բաղչեն գաա՝ անիս մասնե մաս ֆու Սալաք-Նօվուն։
Մուս բաղչեն նազով, ելն։

ՍԱՅԵԱԹ-ՆՈՎԱՅ

Արա = աղա Սեյրան = ձեռնիլ փասա = Պրասակ
Հանգամ = կարդ Զօլ = Անապաա Դիդար = Երես
Գօլ = Լիճ Մուհաջար = Բարամբուր
Սալլու դալ բօլուն = Նոճիի ճիւղին նման հասակ։

Moderato

Մշակեց՝ Ս. Բարխուդարյան

Մի խոսկու ջիւ-թի-մա-պույ, ան-գաւ ա-բա ու ալ-կի լոյս.
սր-տու-մա ին-թի-ջար ու-նիմ, քու տի-պը Բա-րույ, ալ-կի լոյս
Ա-ջաք քեզ ինչ գիտ եմ ա-րեւ՝ քե-նում ես խը-ռույ ալ-կի լոյս
ալ-խարա ալ-խա-րույ կը-տա-յաւ ես քե-զա-նից սով ալ-կի լոյս

Մագա՛մ էլ օչ օվ ետր չ'է սիրի, ես ի՞նչ արիր, ի՞նչ բան ա.
Էթեմեդ ջունուն իմ էլի, ման իմ գալի եանա եանա.
Էս դարդեն օչ օվ չը ֆաե, վուր մե դանգին չ'ի դիմանա՝
Սիրքս լուրի պես խօրվեցիր էյխիդ կըրակով, աչկիլուն։

Պոսիրքս դոււման շինեցիր, ետդեուն ի՞նչպես դոս անիմ.
Անցկացամ օրըն չ'իմ օսնում ֆանի գուգե վուր դաս անիմ.
Ասուամ վրկայ, խիս դրծար է, գրուխքս ի՞նչպես դուս օանիմ՝
Եմ մե փուրք նավի նման, ֆու եթըն է՝ ծօլ, աչկիլուն։

Գ'ուզիմ բերանքս բաց անիմ, գովբդ ասիմ քարիփի պես։
Տաա օարի է ման իմ գալիս Փադիեանի օանիփի պես.
Օխըն օարի էլ ման գու ֆամ սազըն ձեռիս Ղարիբի պես՝
Բուքա Շահսանամքս դուն իս, է՛լ չ'ունիմ օչ օվ, աչկիլուն։

Թեգուզ հազար դարդ ունեանմ, ես սրսումքս ա՛ն չիմ ասի.
Իմ հուֆի հեֆիմքն դուն իս, ես է՛լ ուրիշ Շահ չ'իմ ասի.
Սայեաք-Նովեն ասաց. Ջալում, ես եմ մանին ման չ'իմ ասի՝
Հենչափ ըլի՝ դուն վրեւս լաա մազըդ օաղ օալով, աչկիլուն.

ՍԱՅԵԱԹ-ՆՈՎԱՅ

Ինքիզար = Կարօտանք Տիս = Տես Գեք անեղ = վնաս տալ
Ջունուն ըլից = Խելագարիլ Լուր = Լոր Եաղ = Օտար
Թարիփ անեղ = Պամեկ Շանիփ = Մեծ Բուքա = Սիրահար
Հուֆի հեֆիմ = Հրամայող Ջալում = Անիրաւ Հենչափ = Ոչնչափ

ԵՍ ԲՈՒ ՂԵՄԵՐՆ ՉԻՍ ԳԵՂԵՐ

Moderato

Մշակեց՝ Ս. Բարխուդարեան

Անխառնմբս իմն դուն իս,
Բեմուրվար իս, մուրվար չունիս,
Պրոօցներիդ նաբար ունիս, —
Ղանդու շաբարի նման իս:

Մագերդ նման ռեհանի,
Դուն ուրիշ խիստ մի՛ անի,
Ռանի առա, հոգիս մի՛ հանի,
Մուրվարով եարի նման իս:

Դադա պիտի՝ քարիվդ տսե, —
Ակեհրդ եղուր արմաս ե
Ռանգրդ փռանգի արմաս ե, —
Եար ղալամբարի նման իս:

Վունց դիմանամ եղանի չարին
Աչկերիս կարում ե արին,
Սայեար-Նովու, նազու եարին
Դրնամ նոբարի նման իս:

ՍԱՅԵԱԹ-ՆՈՎԱՅ

Բեմուրվար = Անդորմ
Նաբար = Սառ շաբար

Դադա = Իմաստուն
Խիստ = Վատ միտք, կարծիք

Սայեար-Նովայ (ԱՐՈՒԹԻՆ ՍԱՅԱԹԵԱՆ) ծնած է Թիմիս, 1712ին: Նախ կ'առնվերի ջուլնակի: Սակայն կանուխեն զգալով իր մէջ առուչական շնորհք, կը ձգէ դէպի երաժշտական մոտեցումներ: Քեմանչայով, մանուա՛նդ իր քաղցր ձայնով՝ եղած է վրաց Հեռակ Բ. քաղաւորի սիրական առուղը եւ ազգային խաղանակներու անհրաժեշտ զարդը: Մեր լուսաւոյն առունգ է:

Երգած է՝ քրքրէն, հայերէն եւ վրացիներու գեղջուկ լեզուով անքիս խաղեր: 1770ին, 58 տարեկան հասակին, իր կնոջ մահէն վերջ, կ'ընդունի կրօնաւորի սեն: 1795ին, Աղա Մահմէտ Խանի արշաւանքի ժամանակ, պարսիկներու ձեռքով կը սպաննուի. եկեղեցիէն մէջ աղօթած պահուն:

ԴՈՒՆ ԵՆ ԳԼԵՔՆ

Moderato

Մշակեց՝ Սպ. Մելիքեան

Չը կայ քիչ պէս հուճի հեհիմ՝ դուն Բոսովի Չալ, քա՛վալուր.
Ասկըդ ասկերուրն գոված, համ դուն իս գոգալ քա՛վալուր.
Թե եանց էլ սուշ ունեան՝ զըլուխս արա՛ տալ, քա՛վալուր.
Մըսիկ արա՛ տալ Սիդոզին՝ նահախ սիլ ղազար մի՛ անի:

Եարալուն հեհիմն ենդուր գ'ուզէ՝ դիլ տալու ե, ցալ տալու չե.
Քանի գ'ուզէ արբար ըլի՝ դուրն աղին դալ տալու չե.
Դու եւ սիրքն իսակ պանէ՝ եադի խօսկըն ավտալու չե.
Ասուծու սերն կանչողի պէս դրոնեմեղ ջուղար մի՛ անի:

Ամեն մարք չի կանա խըմի իմ ջուրըն՝ ուրիշ ջրէն ե,
Ամեն մարք չի կարբա իմ գիրքն՝ ուրիշ գրէն ե.
Բունիարս ավազ չիմանա՝ քա՛րափի քա՛րակըն ե՝
Սեւալի պէս՝ առանց ցամփիլ, դուն շուտով խարաբ մի՛ անի:

Քանի գ'ուզէ քամին քանէ՝ ծովեմեն ավազ չի պակսի.
Թեգուզ ըլիմ, քե գուզ չ'ըլիմ՝ մեջլիսներուն սազ չի պակսի.
Թե կու պակսիմ, քի՛զ կու պակսիմ՝ աշխարիս մե մազ չի պակսի՝
Սայար-Նովու գերեզմանըն Հինդ, Հաբաւ, Արաբ մի՛ անի:

ՍԱՅԵԱԹ-ՆՈՎԱՅ

Բար մի՛ անի = Մի համեմատեր
Բեգարիլ = Չանճարանալ
Բոսովի Չալ = Չալի որդի Բիււտեմ
որուն քաջութիւնները գովա-
րանած է Ֆերդուսին իր Շահ-
Նամէին մէջ:
Ղազար անէլ = Պատժել
Ջուղար անէլ = Մերժել
Սեւալ = Առատ ջուր

Քարաբ = Խորոված
Ուրաբ անէլ = Մեղադրել
Ազգ = Ազգ
Սուշ = Ցանցանք
Արա՛ տալ = Կարել տալ
Նահախ դիլ = Ի դուր տեղ
Ավտալու = Հաւատալու
Բունիար = Շէնքի սեմը

Andante Amabile

Հովիտում Մարդապետ

Քէ՛լէ, քէ՛լէ, քէլիդ մեռնեմ.
Քո գովական խելիդ մեռնեմ:
Սիրաւոր լորիկ, վիրաւոր լորիկ,
Սեւաւոր լորիկ, լորի՛ն ջան:

Քե՛լե, քե՛լե, սոյիդ մեռնեմ.
Քո չինարի բոյիդ մեռնեմ:
Սիրաւոր լորիկ, եւայն,

Քե՛լե, քե՛լե, աչիդ մեռնեմ.
Քո անուշիկ պաչիդ մեռնեմ:
Սիրաւոր լորիկ, վիրաւոր լորիկ
Սեւաւոր լորիկ, լորի՛կ ջան:

Նովիսիյան Վարդանյան

Andante dolce

Կոմիտաս Վարդուպեո

Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարը,
Արեւի սակին
Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարը.
Սարի սովոր, մեն մենաւոր, շէկ սրդայ
Շոյ արեգակ, քոյ արեգակ, ե՛կ, սրդայ:

Քեկեր, ցօլեր՝ իմ եարր,
Աղբիւրին աղին
Քեկեր, ցօլեր՝ իմ եարր.

Կանանչ առուով, նանաչ առուով, ե'կ տղայ, Հով ե, քը'նիւր, զով ե, քը'նիւր, շէկ տղայ,
Բաղովմն արի, Շաղովմն արի շէկ տղայ: Հունձ ես արել շատ բեգարել, շէկ տղայ:

Քեկեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Գերանդին ուսին
 Քեկեր, ցօլեր՝ իմ եարք.
 Հով ծառի սակ, զով ծառի սակ, ե՛կ, սրդալ,
 Հունձ ես արեյ, քիսին գառեյ, շէ՛կ սրդալ:

Քեկեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
Զան աչի լուսին,
Քեկեր, ցօլեր՝ իմ եարք.

Հով ե, ֆր'նիր, զով ե, ֆր'նիր, շէկ սրղայ,
Հունճ ես արել շաս բեգարել, շէկ սրղայ:

Խովհանս Աղադպետ (Սողոմոն Սողմոնեան) ծնած է 1869ին Քեօքսիա: 1881ին, Գեորգ Գ. Կոթողիկոսի ժամանակ, կը սարուի Էջմիածին եւ իր ձայնով կ'արժանանայ Վեհին մասնաւոր ուսուցչութան: 1890ին սարկաւագ կը ձեռնադրուի եւ 1892ին կը նշանակուի ձեմարանի երաժշտութեան ուսուցիչ: 1893ին կը ձեռնադրուի վարդապետ: Առաջերստեան առաջին տարիներէն իսկ՝ կը սկսի ձայնագրել ժողովրդական երգեր, սերացած քլաւրով հայկ. ձայնագրութեան: 1896ին կը դրկուի Պերլին: Երեք տարի անընդիս կը հետեւի երաժշտական ուսման, միաժամանակ կանոնաւոր ուսանող կ'արձանագրուի, արքունի համալսարանի փիլիսոփայութեան բաժնին: Կ'աւակերտի Ռ. Շմիտզի, Բելլերմանի, Օսկար ժյալէրի եւ Ֆրիս Լենէրի: Այս միջոցին կուսոյ դասախօսութիւններ եւ կը գրէ յօդուածներ հայ երաժշտութեան մասին: 1896ին կը դառնայ Խովհածին, ուր իրեն իւր խնամելի ձեմարանի երաժշտութեան դասեր:

Այս բուսականէն կը սկսի Կոմիտասի գործունէութեան փառաւոր վերելքը: Արհամարհելով յարուցում բոլոր արգելիքներ, որպէս *առաքեալ-մշակ*, կը դառնայ ազգային գեղարուեստական շարժումի մը ինքնաշիւ վարպետը եւ առաջին ուսումնասիրողը հայկական երաժշտութեան:

Եզմիածին, Թիֆլիս, Բարեգ, Չուխչերիս, Խալիս, Պոլս, Եգիպտոս, Չմիւռնիա, Պերլին, Ֆիլիպե, Վիեննա. այս բոլոր հալածներուն մէջ կուսայ համերգներ եւ դաստիարակութիւններ, իր աննման տաղանդով ծանօթացնելով Հայ երամուտքիւնը Եւրոպայի գեղարուեստական աշխարհին:

1915ին կ'աֆառուի նայ մատուցակներու հետ: Շնորհիւ կասարում միջնորդութեանց կը վերադառնայ Պոլիս, աւա՛յ, հիւանդ մի՛նակոյ: 1919ին կը փոխադրեն Բարիզ: Գիտութեան բոլոր միջոցներ անգոր մնացին իր խանգարում չիղեր բուժելու նամուր: 1935ին իսպառ փակեց իր տշէներ, նայ երգի կախարդը եւ նայ երուժեսութեան սնի գսիչը: Մարմինը փոխադրուեցաւ Հալասան:

Համաձայն է 3—4000 երգեր (Մ. Արեղեան), իր զործերին հրատարակում են՝ *Հայ ֆոնոր*, *Հայ գեղջուկ երգեր* Ա. Բ.: Կոմիսսսեան Յովնամուրդով հրատարակեց վեց տետրակներ են *Կոմիսսսեան Պատարագը*:

ԼՈՒՍՆԱԿՆ ԱՆՈՒՇ

Tempo di pastorale

ԼՈՍԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Լուսնակն անուշ, հովն անուշ
Վա՛յ, լե, լե, լե, լե, վա՛յ, լո, լո, լո:
Շինականի բունն անուշ
Երեկ էն օրեր, որ կ'ելնենք սարեր:

Ծագեց լուսնակ երկրնուց,
Հովրւի փողն էր անուշ:

Հօսաղն եզներ կ'արածե,
Մանկալ պառկեր՝ բունն անուշ:

Զրդզրդուն փամին կը փրչե,
Ծովային հովն էր անուշ:

Գաւսեր, ձորեր մրնջեր են,
Զրեր գրլզլուն՝ ձենն անուշ:

Հաւեր քառան իրենց բուն,
Բըլբուլի սաղն էր անուշ:

Անմահական հոս բուրեր,
Քաֆուր վարդի հոտն անուշ:

ԱԽ ՄԱՐԱԼ ԶԱՆ

Andante

Կոմիտաս Վարդապետ

Ախ մարալ ջան,
Կոկոնքս քոռամ մնաց,
Զան գեարալ ջան
Սիրքս կրակամ մնաց:

Ախ մարալ ջան
Ի՞նչ անեմ իմ ապրելը,
Զան, գեարալ ջան.
Իմ աչքերը քաց մնաց:

Կամար ունեցող գովեցիր,
Սիրել էիր՝ ասեցիր,
Ինձ պես ուժով կըստինին
Դու անդանակ մարեցիր:

Զանել եմ, ընկեր չունիմ,
Ընկել եմ ես, սեր չունիմ,
Ոչ լաւ ասեմ, ոչ էլ վաս
Հարսուրեան սեր չունիմ:

ԵՍ ՍԱՐԷՆ ԿՈՒԳԱՅԻ

Comodo

Կոմիտաս Վարդապետ

Ես մի պինդ պաղ եի՝ Ես մի չոր ծառ եի՝ Թե ինձ չէիր առնի՝
Դու մըմուն լացիր. Դու գարնան արեւ. Ինչո՞ւ սիրեցիր.
Քո հրեղեն արցունքով Քո սիրով ծաղկեցաւ Մի փուռ կրակ եղար՝
Ինձի հայեցիր: Իմ հիւզն ու սերել: Սիրքս երեցիր:

ԶԻՆՁ ՈՒ ԶԻՆՁ ՏԱՍ

Allegretto

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Զինչ ու զինչ սամ լողւորչուն, Զինչ ու զինչ սամ լողւորչուն,
Զումս զումս եր. Զումս զումս եր.
Զիմ մեղկապ սամ լողւորչուն, Զիմ շապիկ սամ լողւորչուն,
Քումս քումս եր: Քումս քումս եր:

Լուսնակ գիշեր պաղ մի սուի,
Քումս քումս եր.
Հես եառ հես հաւնեցաւ
Զումս զումս եր.
Հես եման ծամկալ ծովէն,
Քումս քումս եր:

ԱՅ ԱՂՋԻԿ

Moderato

Կոմիտաս Վարդապետ

Այ աղջիկ, ծամով աղջիկ,
Վա՛յ ծամով աղջիկ.
Շափարից համով աղջիկ:
Ընջաւոր, փրնջաւոր, ա՛յ ծամով աղջիկ
Կարնրիկ, կուրնրիկ, վա՛յ համով աղջիկ:

Ունեւերդ խելքս տարաւ,
Վա՛յ, խելքս տարաւ,
Թուխ աչերդ ծով աղջիկ:
Ընջաւոր, փրնջաւոր, եւլն.:

Կապել ես փրման գօտիկ,
Վա՛յ, փրման գօտիկ,
Մարդ չես քողնում քեզ մօտիկ.
Ընջաւոր, փրնջաւոր, եւլն.:

Դրուխըդ բարձր բրունի
Վա՛յ բարձր բրունի,
Շեկ սրդեն քեզի մեռնի,
Ընջաւոր, փրնջաւոր, եւլն.:

Ինձի սան արար աշխարհի,
Վա՛յ արար աշխարհի,
Ես ուրիշին չեմ առնի,
Ընջաւոր, փրնջաւոր, եւլն.:

59/2-57

Larghetto

Չայն' Ալ. Սպենդիարևան

Մի վարդ, լըսիւր աղաչանքիս,
Թող տուր քրքից քեզ քաղեն
Եւ քեզանով սիրած կուսիս
Զբնաղ կուրծք զարդարեն:

Մի' վախենայ, նրա կուրծքին
Չես քառամի բրնձու վարդ,
Այնքեղ մասալ կըրծի սակիկ
Կեանքի ալքիւր կայ առատ:

Մի' վախենայ, նրա կուրծքին
Չես քառամի բրնձու վարդ,
Այնքեղ մասալ կըրծի սակիկ
Կեանքի ալքիւր կայ առատ:

Մի' վախենայ, նրա կուրծքին
Չես քառամի բրնձու վարդ,
Այնքեղ մասալ կըրծի սակիկ
Կեանքի ալքիւր կայ առատ:

Մի' վարդ, պատմիւր նրան յուշիկ
Իմ հուր տենչանք ու յոյսեր,
Թող բուրմուռնով քո անուշիկ
Նրա սրտում զարթնի սեր:

Մի' վախենայ եւն.

Ա. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

Ալեքանդր Սպենդիարևան ծնած է 1871ին, Ռուսիոյ Տաւրիկեան նահանգի Կախովկա տաւան: Իր երաժշտական ուսումը կը սկսի մշակել Մոսկուայի մէջ, իրաւագիտութեան ուսանող եղած միջոցին՝ մասնաւոր դասեր առնելով Ն. Ս. Կրենովսկիէն: 1896ին կ'անցնի Բեթովիւս եւ 1900ին կ'աւարտէ տեղւոյն երաժշտանոցը, առաջնորդելով Ռիմսկի-Կորսակովին: Ռուսական երջանէն իսկ իր երաժշտի համբաւը կը տարածուի Ռուսիոյ բոլոր կողմերը: 1901էն սկսեալ, իր ստեղծագործութիւնները

Allegro Espansivo

Չայն' Ռոմանոս Մելիքեան

Տափաղ կուսաւ բաղի միջին,
Այ կարմիր վարդ շաղի միջին,
Բուրմուռնի պէս հիւսում ես վեր,
Իմ զառ ու լալ խաղի միջին:

Խելքս եւ տարուել քո ալ վարդին,
Ճար չեմ անում իմ ծով դարդին,
Բըլբուլի պէս քրոջիմ քեզ մօտ,
Կարօտել եմ ծոցիդ զարդին...:

Տափաղ կուսաւ բաղի միջին,
Այ կարմիր վարդ շաղի միջին,
Բուրմուռնի պէս հիւսում ես վեր,
Իմ զառ ու լալ խաղի միջին:

Խելքս եւ տարուել քո ալ վարդին,
Ճար չեմ անում իմ ծով դարդին,
Բըլբուլի պէս քրոջիմ քեզ մօտ,
Կարօտել եմ ծոցիդ զարդին...:

Ա. ԽԱՅԱՍԿԵԱՆ

ոչ միայն Մոսկուայի եւ Բեթովիւսի համերգներուն առաջնակարգ կատարներ կը դառնան, այլ նաեւ կը նուագուին Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ: 1916ին կը սկսի ուսումնասիրել հայ ժողովրդական երաժշտութիւնը: 1924ին կը հրաւիրուի Հայաստան եւ կը նուիրուի երաժշտանոցի աշխատանքներուն: Իր հետիւսականութիւններուն մէջ ուշագրաւ տեղ մը կը գրաւեն, երեւ Ստեփանեանի՝ գրուած նուագախումբի համար եւ Ալմաստ օրերուն, որուն Լիւքսը կը կազմէ Յ. Թումանեանի Թմրկարեղի Առումը:

1926ին, Երեւանի մէջ, տնտեսաւ իր երաժշտական գործունէութեան 25 ամեակը եւ այդ առթիւ երաժշտագէտը ստացաւ պատուոյ Տիգրան մր. — Ժողովրդական արշիւս:

1929ին, Երեւանի մէջ, մեռաւ Ալ. Սպենդիարևան:

Allegro Con fuoco

Զայն՝ Ռոմանոս Մելիքեան

Do Minor

Տոյ . տոյ, տոյ, տոյ. Մի-րոն աղ-ջիկ եմ, վարդի փրն ջիկ եմ.
տոյ, տոյ, տոյ, տոյ, տոյ. Ու-կե-զօժ հա-զիկ, կա-րա-պի
վը-ջիկ տոյ, տոյ. տոյ, տոյ, տոյ. տոյ.

Տոյ, տոյ, տոյ, տոյ.
Միւսն աղջիկ եմ.
Վարդի փրնջիկ եմ.
Տոյ, տոյ, տոյ, տոյ, տոյ.
Ոսկեզօժ մազիկ,
Կարապի վրդիկ,
Տոյ, տոյ, տոյ, տոյ, տոյ, տոյ.

Մի բուն կրակ եմ՝
Մութ սան նրազ եմ.
Իմ սիրն է խօսում,
Եւ երգ եմ ասում:

Կամար ունեւոր,
Մեւ սեւ աչեւոր,
Իմ սերեւորս
Եւ երգ եմ ասում:

Ա. ԽՆԿՈՅԵԱՆ

Adagio Misterioso

Զայն՝ Ռոմանոս Մելիքեան

Ե Մի՛ լար, մի՛ քաղցր ա-շէ - ըրդ-նէ քիտ-լոյսն առ - ս՝ է կանչ-նի
Մի՛ տըն-րիւր, վարդ-գարուն հա-սա-կըր մի՛ օր է վառ մա-լիս կանչ-նի
հնչ եւ ջան, էրդ-արդիւն գերուն, իսկ մի՛ գի-շէ - ըր է կանչ-նի
էս կանչն էլ հէ-թիւթ էս-պէս, մի՛ շտա պիտ, մի՛ տանջ ուրի կանչ-նի

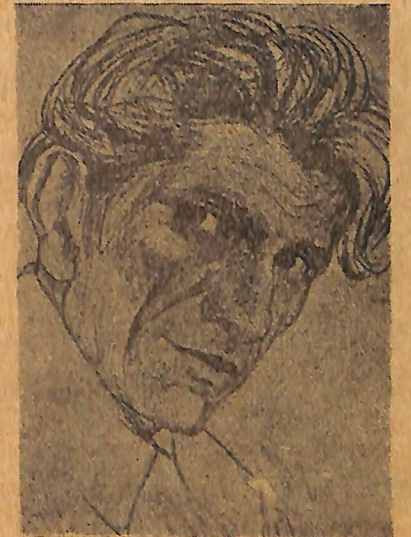
Մի՛ լար, մի՛ քաղցր աչերդ
Աչիդ լոյսն ախոս է՝ կ'անցնի.
Մի՛ սխրիւր, վարդ զարուն հասակդ մի՛ օր է.
Վառ մայիս կ'անցնի...

Ի՞նչ եւ ջան, եդ դարդին գերուն,
Դա էլ մի՛ գիտէր է՝ կ'անցնի.
Էս կեանքն էլ, հեքիաթ է եպիս,
Մի՛ շտապիւր, մի՛ անջուրի, կ'անցնի:
Դ. ԴԵՄԻՐՉԵԱՆ

Ռոմանոս Մելիքեան ծնած է 1883ին Եւսիսապին Կովկասի Ղզուր քաղաքը: Կոր Նախիջեանի՝ բեմական դպրոցին մէջ կը սորվի հայկ. եւ եւրոպական ձայնագրութիւն, Գեորգ Միլ. Չէօրէֆեանէ: Գեա Թեմականի աշակերտ՝ կը սկսի գրել պոէզի եղանակներ եւ օրերէր մը, որ կը ներկայացուի 1902ին: Կայն տարին կը մեկն Ռոսովի երաժշտանոց: 1905ին կը կարգուի Լազարեան ձեմարանի երաժշտութեան ուսուցիչ, հոս մասնաւոր դասեր կ'առնէ, յայտնի դուս երաժիշտներէ: 1907ին կը մեկն Մոսկուայի երաժշտանոցը, ուր կը մնայ տարի մը միայն, սկստութեան պատճառաւ, եւ կ'անցնի Կովկաս: 1907ին կը մեկն Քերթկրաւի երաժշտանոցը եւ կը շարունակէ իր ուսումը մինչեւ ընդհ. պատերազմ: 1921ին կը փոխադրուի Երեւան եւ հիմր կը դնէ երաժշտանոցի:

Բարձր հաշակի տը արուեստագէտ՝ եւ քաղցր ոնչիւ ննե-րու հոյակապ երգիչը եղաւ ան: 1935ին, Թիֆլիսի մէջ յանկարծամեան եղաւ արտի պայքիւնէն:

Հրատարակած է երաժշտական դասագիրքեր եւ դպրոցա-կան երգերու ժողովածուներ: Միտած են իր *Զմեռախի երգերու* շարքը: Ունի նաեւ, Աշեան Տոյեր, Հիւսիսի եր-գիւր, Երաշխանու լիզիւններ եւ Զառ-Վառ անունով եր-գերու շարքեր:

Moderato

Չայնի՝ Ռոմանոս Մելիքեան

Վայ կա-թա- փի սե- կա-թա-փի շա- փի մա- փի
սի-րուն հա- փի վայ քո ճա- տին քն խո րո տիկ
վայ սը- քա- տր իր մօր սըրտին իր մօր սըր տին:

Վայ, կախարիկ, սե կախարիկ,
Չայիկ մալիկ. սիրուն ճալիկ.
Վայ քո հուսին՝ եմ խորոսիկ,
Վայ սրգաւոր՝ իր մօր սրտին:

Էլ չես կարգում, հանգ ու արժում՝
Մեր սարերէն կ'երթա սրտում,
Վայ կախարիկ, սե կախարիկ,
Վայ, իմ կորած, սիրուն հալիկ:

3. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Moderato

Չայնի՝ Ա. Տէր Ղևոնդեան

Ծաղկոյ մը-տայ սիր-տըս եր-ուան եա-րօտ էր եա- րօտ սիր- տըս ա- ջիզ
եա-րիս կա-րօտ էր եա րօտ սիր տըս ա- ջիզ եա-րիս կա րօտ էր կա-րօտ էր:

Ծաղկոյ մըսայ, սիրտս երւած եւրօս էր,
եւրօս սիրտս, ազիզ եարիս կարօս էր:

Ազիզ եարիս, ձեռն զրեցի ձեռն չրկար,
Ծաղկանց միջին անուշ վարդս էլ չրկար:

Անգուշ եարբս, իմ սրտիս հետ խաղ արեց,
Թողեց, գրեաց՝ իմ ջիգեարք դալ արեց:

3. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Անուշաւան Տէր Ղևոնդեան ծնած է 1887ին, Թիֆլիս: Նոյն ժամանակ մէջ կը ստանայ իր միջնակարգ կրթութիւնը. միաժամանակ կը հետեւի նաեւ Ռուսերու երաժշտական դպրոցի դասերուն, գործիական եւ տեսական երաժշտութեան դասեր առնելով Տրուկովսկիէն եւ Նիկոլայեւէն: 1907ին կ'անցնի Բեթրոկիւս. հոս ալ զուգընթացաբար կը հետեւի իրաւաբանութեան եւ երաժշտութեան: 1909ին կ'ընդունուի Բեթրոկիւսի երաժշտանոցը: 1915ին երաժշտութեան՝ իսկ 1916ին ալ, իրաւաբանութեան դասընթացը կ'աւարտէ: 1917ին, կը նշանակուի Թիֆլիսի երաժշտանոցի ուսուցիչ. 1926ին, կը վարէ Հայաստանի պէս. երաժշտանոցի տնօրէնութիւնը: 1935ին ի վեր Ադրբեյջանի պէս. երաժշտանոցի վարիչ նշանակուած է:

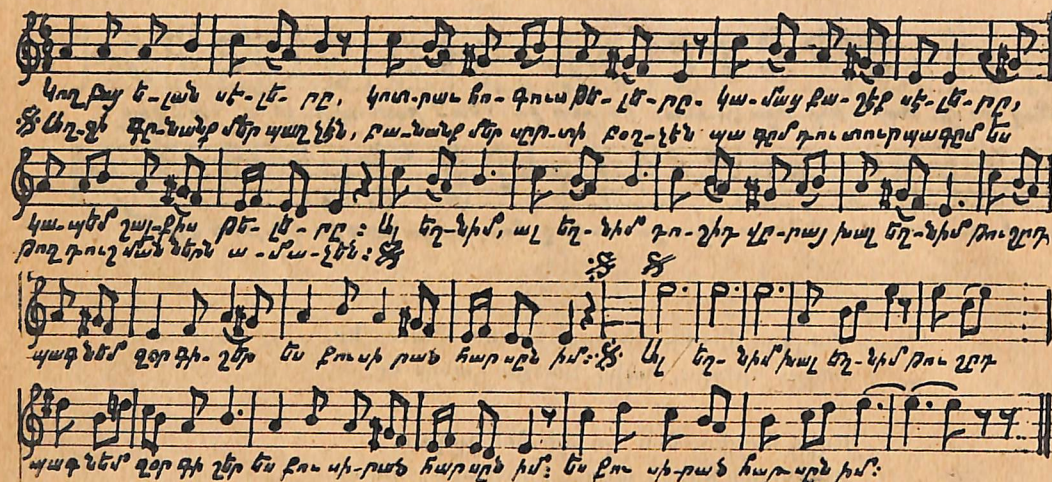
Հրատարակած է, իր հեղինակութիւններէն մեներգներ, խմբերգներ, նուագախումբի յաւուկ կտորներ, երաժշտագիտական դասագիրքեր եւ օրերաներ: Իր գործերուն մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ Սեղա օրերան, որուն նիւթը առնուած է Լ. Շանթի Հին Աստուածները քաղերգութենէն:

402643 64364

Allegretto

Զայն՝ Ա. Տէր Ղեւոնդեան

Կողբայ ելան սէլերը,
Կտաւ նոգուն քելերը:
Կամոց քշե՛ք սէլերը
Կապեմ շուրճիս քելերը:

Ալ եղնիմ, ալ եղնիմ
Դոճիգ վըրայ խաւ եղնիմ,
Թուերդ պագնեմ զօր, գիշեր՝
Ես քու սիրած ետրոն եմ:

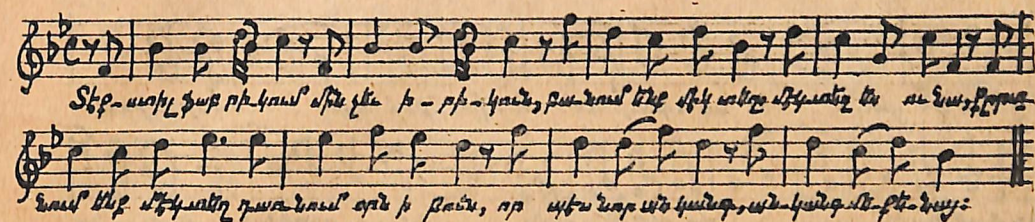
Աղջի գրնանք մեր պաղչեն,
Բանանք մեր սրբի բողչեն.
Պազրմ դու տուր, պազրմ ես՝
Թող դուժմաններն ամաչեն:

Ալ եղնիմ, խալ եղնիմ,
Թուերդ պագնեմ զօր, զիշեր՝
Ես քու սիրած էարոն եմ.
Ես քու սիրած էարոն եմ:

STREUSHL G99C

Tempo di Marcia

Զայն՝ Սպ. Մելիքեան

Անցնում է օրը խինդ ու ծիծալով,
Օրը արեւոս, արեւոս ժպտուն
Մեքենայի մօտ ուրախ ծիծաղկոս,
Նրա աչներն են, աչներն վառ ժպտուն:

Նրա աշխերը երկնի կապոյսից,
Մազերը սրմա, սրմա ոսկեթիւ,
Իլիկների պէս իմ մեհենայի,
Ուրախ ե նա, ուրախ ու թեթեւ:

Սիրում եմ նրան որպէս արսակից,
Այգիգլէս ե սիրում, սիրում նա էլ ինձ,
Մենք իրար ընկեր, մենք իրար մօտիկ,
Աշխատանքի մեծ բանակից:

ပုလဲပွဲ

Andantino

Ջայն' Ա. Մանուկեան

M. Mino

Ջը մոռն ան ցաւ ե-կաւ-թա-րուն հա-լաւ-բար ծրից ա-րե-րո-
նուն համբայ բա-ցաւ շա-րիք մե-րուն իմ շա-րիքէն խա-բար շը կայ
իմ շա-րիքէն խա-բար շը կայ աշխատեմք խա-բար շը կայ շը կայ

Ղարիբ երկիր անպ-մեռու է,
իմ զարիբի սիրս հնձու է,
Ո՞հ կը փոխե՛ք քաւ ու փուռ է:
Հերիք մնաս, դարձիր վաթան,
Իմ անպէ՛ր ջան, ազիզ եա՛ր ջան:

Ջուրն է պրծեր կուգայ սարեն,
Սարեն, ձորեն, իմ աչերեն...
Իրար մի սար սրսիս եարեն:
Դարձիր վաթան, հողն անուռ է,
Հողն անուռ է, ջուրն անուռ է:

Ա. ԽԱՅԱԿԵԱՆ

Ա. Կառ Մանուկեան ծնած է 1878ին երզնկայի Մեծ Ագրակ գիւղը: Առաջին ազամ Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցին մ'ջ կը սկսի հետաքրքրուիլ երաժշտութեամբ, առա-կերելով Կարա-Մուրզայի եւ Մ. Եկմալեանի: Ներսիսեանի հազիւ հինգերորդ դասարանը աւարտած՝ կը ստիպուի դուրս գալ ապրուստի միջոցներ որոնելու համար: Կր-սկսի խումբեր կազմել եւ համերգներ տալ, Թիֆլիսի եւ հիւսիսային Կովկասի զանազան քաղաքներուն մէջ: 1899ին կը հրաւիրուի Վլասիկովկա դպրապետութեան պաշտօնով, ուր միանգամայն կը շարունակէ համերգներ տալ: 1903-5 թերթերու մէջ կը կատարելագործէ իր երաժշտական գի-տութիւնը: Պաշտօնավարած է զանազան դպրոցներու մէջ որպէս երաժիշտ-ուսուցիչ: 1921էն ի վեր կը գտնուի Հա-յաստան: Կը օրջի շարունակ, թէ՛ Հայաստանի եւ թէ հիւսիսային Կովկասի բոլոր քաղաքներ եւ համերգներ կու տայ: Հրատարակած է իր հեղինակութիւններէն մանկական, ժողովրդական երգերու հաւաքածոյներ եւ մանկական օրե-րաներ:

Andante Cantabile

Ջայն' Ա. Կառն Մայիլեան

հար-հանդ մար-մանդ շող-շո- շուն ծով ա-լիք-նե-րով ինձ
գլոր 45 տար գուրգուրէ քո թեւեւ-րով կըրծ-քիր-վրայ օ-րօ-
րե 707-րդ էր-դո լուռ գի-շե-րին իմ ա-կան-ջին
դու-եր-գե: Գեթ մի պա-հիկ վըշ-տոտ սիր-տըս պահանջըստի կարօտ է:

Գիշերը հով, գիշերը զով,
Հովն էր փրչում հեզ, անուռ.
Մտամուր քո ակերով,
Քայլել եմ մինչ արեւոյս:

Ասա՛, դու ծով, ինչու՞ այգախ,
Հառաչում ես անդադար.
Եկայ քեզ մօտ հանգիստ առնեմ,
Ա՛խ, հանգստի կարօտ եմ:

Ա. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆ

Ա. Կառն Մայիլեան ծնած է 1880ին Թիֆլիս: Բազմակողմանի քնդունակութիւններով օժտւած արուեստագէտ մըն է: Նկարչութիւն, երաժշտութիւն, գրականութիւն, բեմ եւ պար՝ իր սիրելի զբաղումները եղած են: Մինչեւ հիմա ալ, չէ բաժնուած քաւունէն եւ գրականութենէ: Յանա-խած է Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը: Առաւելեալ է Կա-րա Մուրզայի եւ Մ. Եկմալեանի: 1900ին կը մտնէ Թիֆ-լիսի երաժշտական դպրոցը, ուր կը մնայ երեք տարի: Ապա մինչեւ 1918, կը պաշտօնավարէ դպրոցներու մէջ իբր ուսուցիչ-խմբավար: 1919ին կ'անցնի Երան եւ կուսայ շարք մը ներկայացումներ եւ համերգներ: 1920ին, կը դառնայ Բազու, ուր կը մնայ մինչեւ պարսկա ուսուցիչ-խմբ-ավար, զանազան երգչախումբներու եւ դպրոցներու:

Խմբագրած է՝ *Թատրոն եւ երաժշտութիւն* պատկերա-զարդ ամսագիրը: Հրատարակած է, քաւեական եւ երա-ժշտական շատ մը գործեր: Իր *Միտնեմ* օրերանց արժանա-գաւ է մշտնադի:

Մեռած է պարսի թիւ 1942-
այդ/ն վրէժ

ԼԱՆՁԵՐ ՄԱՐԶԱՆ

Adagio Sostenuto

Չայնի Դանիել Գապարեան

Tang

հէյ ջան է ջան, լանջեր մարջան,
 Լա-տաշ լի նի հո գիս ձեզ ինչ էլ տա-րե՛
 ձեր գիրկն ա-
 ձուլ դար-դե-րըս պատ մո՛տ ձեզ

Հէյ ջան է ջան, լանջեր մարջան,
 Մասադ լինի հոգիս ձեզ,
 Ինձ էլ տառե՛ք, ձեր գիրկն առե՛ք
 Ծով դարդերս՝ պատմեմ ձեզ՝

Հեռու երկրի, խոր ձորերի,
 Մութ ափերի անգիւման,
 Իմ առեւին, կեանքիս հովին,
 Հաղմն է ձեռում վախ աւան:

Քննու՛ն սարե, զրմուխս գիւեր,
 Համբայ սրե՛ք քոյ տուն գայ,
 Սիրոյ անյազ, ծառա պապակ,
 Ջանե՛լ ջիւան եա՛րս գայ:

Գ. ԱՂԱՍԵԱՆ

ԱՆՈՒՇ ԳԱՐՈՒՆ

Andante

Չայնի Դ. Գապարեան

Քեզ եմ մնում անուշ գարուն
 Ծաղիկ ետրիս հետդ գալու,
 Դու կարօտ ես վառ առեւի,
 Ես իմ կեանքի գարուն ետրի:

Քեզ եմ մնում անուշ գարուն
 Ծաղիկ ետրիս հետդ գալու,
 Դու կարօտ ես վառ առեւի,
 Ես իմ կեանքի գարուն ետրի:

Դու վարդ ունես եեզ հմայոյ,
 Քո կեանքի հետ, ես էլ մարդ
 Ես ետր ունեմ լաւէ գարուն,
 Իմ հոգու մեջ—վառ մնայուն:

Անհուն աչքով ես կը սպասեմ,
 Սեղ սքսումս վառ կը պահեմ,
 Վարդի բրփից փունջ կը բաղեմ,
 Սիրած ետրիս հուեր բերեմ:

ԳՐԻԳՈՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԶՈՅԳ ԱԶԵՐ

Andantino

Չայն' Գ. Գապարեան

Կէս Գի-շեր էր, Կէս Գի-շեր էր, Կարգ Գի-շեր էր, Կարգ Գի-շեր էր.

Կը փայ-լէ-ին շատ աստ-ղեր. Գի-շերն ըրվ էր,

Գի-շերն մեղմ էր, Կը փայտ-ու-ի զոյգ ա-լեր:

Զեփխուն մեղմիկ, հաւերն անդոր, Նընջած էին խոր քնով, Առուն սիրուն, առուն մալոր, Կը հոսեր միտ անխրոով:

Ճամբես երկար, համբես անծայր, Յոգնեցրեց իմ յոյսեր՝ Փնտած եակ մի զոյգ աչեր Զը գայ ես ոչ մի տեղ:

Յոյսն իմ կըսած չէի ես դեռ՝ Նայեցայ երբեք ի վեր. Ասղերն քսին — ալ մի՛ երգեր՝ Զոյգ աչերն են մեր ընկեր:

Գապարեան ծնած է 1883ին՝ Շուշի: Նախնական կրթութիւնը առած է տեղւոյն բնական դպրոցին մէջ: Սեփական Գիմնազիոնէ առած է երաժշտական դասեր: Առակերտ է Բազումի երաժշտական դպրոցը եւ 1910ին աւարտած է Թիֆլիսի երաժշտանոցը:

Կովկասեան բոլոր քաղաքները շրջելով շարունակ տարած է համերգներ: 1922 ին հիմնած է Բաքումի՝ իսկ 1924-ին Լենինականի երաժշտական Սթիսիօները: Հեղինակած է շատ մը երգեր — մեներգ, զուգերգ, խմբերգ: Ունի մանկական օրերաներ — Յաղթումը քաղհե, Անգործ մանուկը, Սոս եւ Վարդիքեր երաժշտական քաղաքի եւն.:

ՎԱՐՈՆ ԻՆՁ ԱՆԵՍ

Allegro

Չայն' Գ. Գապարեան

Մար-մար քա-րէն կըլ-կը-վա-լէն Սի-նամ կա-քա-թե ա-ռաւ, ետ-ը. Թ-թթ-թթ-թթ-թթ

Փունջ կա-պե-լէն մը - շակ - շ ջիկն հանդ է-կաւ, ետ-ը. փունջներ քա փոքր, ետ-ը. ան-ը-ը

Ման, սիրտըս ծաղ-կաւ վար-դի նը-ման. սիրտըս ծաղ-կաւ վար-դի նը-ման:

Մարմար քառեն կըլկըվալեն Սինամ կաթալ քե առաւ, ետ՛ր Օրոր-թորթ փունջ կապելեն Մըշակ աղջիկն հանդ եկաւ, ետ՛ր Փունջն եր քափուր, ետեն աննման, Սիրքս ծաղկաւ վարդի նրման:

Չունեք կախան ետիս քելի Թելիկ-նազան թորթ, ետ՛ր. Վարդը չունեք ետիս դեմքի Փրթթուն ծրպսով բոսոր, ետ՛ր. Մեռնիմ ետիս թորթ քելիկն. Հուր ու նրաւ առեւ տեղին:

Փունջն ինձ տուաւ. փունջն ի՞նչ անեմ Շուս կը քառմի դալկահար, ետ՛ր. Թող տուր քրեկ մի վարդ քաղեմ Որ քառմ է միտ ու դալար, ետ՛ր. Դալար աղջիկ, ետաղ ու բո՛յր, Վարդն ի՞նչ անեմ երբ կայ համբոյր:

4. ՍԻՏԱԼ

Andantino

Ջայն՝ Գ. Սիւնի

Զա Նըս մըր-մուռ, սիր-տըս փը-ղուր-ախ, կա-պել ես. եսր ինձ քո Գուռ,
 հէյ, ա-նուշ եսր հէյ, ա-ն-ջի-գեար ախ, իմ սըր-տին ա-րա մի.
 հար: հէյ, ա-նուշ եսր, հէյ, ա-ն-ջի-գեար ախ, իմ սըր-տին ա-րա մի հար:

Ջանքս մումու, սիրքս փրօուր,
 Ախ, կապել ես, եսր ինձ քո գուռ,
 Հէյ անուշ եսր, հէյ, անջիգեար,
 Ախ իմ սըրտին արա մի հար:

Քո գուռն է կուռ, քանց քար ամուր,
 Կեանք կապիչ գուռ, ո՛ւր երբամ, ո՛ւր,
 Հէյ անուշ եսր, հէյ, անջիգեար,
 Ախ իմ սըրտին արա մի հար:

ԿԱՐՏԻՔ ՄԵ ԿՈՄԻՏԵՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԱՍԻՆ

Կոմիտաս վարդապետի նշանակութիւնը մնալուն է: Նա առաջինը լուրջ ուշադրութիւն դարձրեց Հայաստանի ժողովրդական երգերի վրայ: Նա առաջինը զգաց այդ երգերի մշակութական եւ ազգագրական նշանակութիւնը իր ցեղին համար: Նա առաջինը ըմբռնեց, որ հայկական երաժշտութեան ապագան իբր ինքնուրոյն պիտի կառուցուի ժողովրդական երգի հաստատուն հիմքի վրայ: Նա առաջինը մասնանիշ արեց, որ ազգային երգերը—գոջա քաղաքներէն արգէն գիւղին են անցնում— եւրոպական ծագում ունին եւ իրենց եղանակները ոչ մի կապ ունին խսկական հայկական երգին հետ: Նա առաջինը համոզմունքով ու բարձրաձայն գոչեց հայերին՝ «Ահա մեր խսկական երգերը, նրանց սեղծել է այն ժողովուրդը որին դուք պատկանում եք եւ դուք պիտի նոցա սիրեք:» (Իր սեպհական խօսքերն են):

ՅՈՎԺԱՆ ՆԱՐԵԿԱՆ

Andantino

Ջայն՝ Գրիգոր Սիւնի

Դու խաբարդուիր ձա նիցը զատուելու. թէ զատուելիր՝ հախտի բողմն պատուելիր:
 Այ մարալ աղ ջիկ նայ ջեյ բանաղ ջիկ: Թէ զատուելիր— ջիկ

Ես եեզ սիրի, որ դու ինձի չըբարկես,
 Երբ քարկես հոգով մարմնովդ խարկես,
 Անիծեմ քառ քարի տեղումդ պառկես.
 Եօղանի մեջ տընայ՝ կողերդ աղջիկ:

Ում էլ որ երբաս, նեքդ չվարուի.
 Պատկուելուդ օրը փոքերդ սեւ կարուի.
 Հօրդ տունն ու դուռը՝ սեւ քարով շարուի
 Ախ ու վախով մընայ՝ ախպերդ աղջիկ:

Ալագեօզ աչներդ, կամար ուններդ,
 Ուզում եմ նեռանամ, չի բողնում սերդ,
 Քեզի ինձնեք քառ քու քեանիք մերդ.
 Խնդում եմ շատանայ, վերերդ աղջիկ:

Ես/Ջալալ Օղլին եմ, դարդովդ եմ կեցի,
 Գիշերն եմ մըսածի, ցերեկըս լացի,
 Տաւր քարի խաբերդ ազապ մընացի,
 Ծակծրկի ծոցիդ մեջ ծիծերդ աղջիկ:

ԱՂՁԻ ԱՆԱՍՏՈՒԱԾ

Andante

Չայն՝ Արմեն Տիգրանյան

Աղ-ջիկ, առա՛յ առա՛ն, նրա տիրոջ վր-րա-նում, ինչ էս դուքս Գա-լի-
խել- Բա- ճաղ ա- նում, ա-ղաղեն զի-նել, չեմ հա-ն- Գրա- տա- նում, խաղաղ կա պե-լ
վ-չ-լու-լի-ր-չա-փե-լ- Գ, ոչ- խա- ռոս առ տեր, լն-կել եմ հա-ն-դեր:

Քու հերն ու մեր, քե ու ինձ չքան,
Արին կը բափեն, ես գեթ նման.
Սարեր կ'ընկնեն, կորչեն անգիւման,
Այ սեւ աչերով,
Այ ծով աչերով,
Ունեւերդ կամար,
Աղջիկ, եղ համար:

Աման երեցիւ, սիրքս քո սիրով,
Ոսքս կապեցիւ, քել-քել մազերով,
Ել չեմ գիմանայ, կը փախցնեմ զօրով,
Այ սարի աղջիկ,
Այ սիրուն աղջիկ,
Այ դու կամուսնու
Թուխամազ անուռ:

3. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

ԲԱՐՁՐ ՍԱՐԵՐ

Andantino

Չայն՝ Արմեն Տիգրանյան

Բար-ձր սա-րե-ր, այ սա-րե-ր ճիւղնա լի
վայ, սա-րե-ր դուք էլ ինձ հետ ձե՛ն տը-էք իմ դա-րձը յին թայ սա-րե-ր:

Ուս եմ բուքս ձեզ արած,
Ձեր ձուրերին, ձեզ արած
Կուգեմ կորչեմ անգիւման,
Էս աշխարհից բեզարած,

Կորչեմ բեզար դասարկուն,
Քար սառե-սար դասարկուն,
Մեռնեմ պրծնեմ ես օրից,
Բալի առնեմ դազար փուն:

Այս, կը մեռնեմ՝ ամա նա
Վա՛յ քե յանկարծ իմանայ,
Ես ազատուն ես ցալից,
Աչքը լալով քե մնայ:

3. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ա. Տիգրանյան

ԽՆՁՈՐԻ ԾԱՌԻ ՏԱԿԻՆ

Allegro

Չայն' Ե. Մեհրապետ

Խնձորի ծառի տակին, խնձորի ծառի տակին, ես իմ ետքս սիրելիս խնձորի ծառի տակին:
 Ես տակին խնձորի ծառի տակին: Ես ջանքս բոլորեցի քեզ համար, քեզ համար:
 Ես քեզ համար, եկ խո բռնիկ իմ ետքս, եկ առնի՛ր իմ ետքս,
 Խոն ջիկ մունջիկ մի առնի՛ր խնձորի ծառի տակին, խո տակին:

Խնձորի ծառի տակին,
 Ես իմ ետքս սիրելիս,
 Խնձորի ծառի տակին:
 Ես ջանքս բոլորեցի քեզ համար,
 Կարմիր սուրճով եկար:

Հեյ խոռոչիկ իմ ետքս,
 Հեյ անուշիկ իմ ետքս,
 Խոնջիկ մունջիկ մի առնի՛ր,
 Խնձորի ծառի տակին:

Ծառեր դուք իբրև մի քայ,
 Հրդեհներ դուք ել պար մի քայ,
 Ես իմ ետքս սիրելիս,
 Խնձորի ծառի տակին, ելն:

ԱՐԵՐԻ ՊԵՍ

Moderato Assai

Չայն' Ե. Մեհրապետ

Արերի պես սիրուն ջարս,
 Դափաղ սալով տուն կուգաս,
 Էն մութ ձորին, իմ խոր սրտի շրջեր տալով տուն կուգաս:
 Էն մութ ձորին, իմ խոր սրտի շրջեր տալով տուն կուգաս:

Արերի պես սիրուն ջարս,
 Դափաղ սալով տուն կուգաս,
 Էն մութ ձորին, իմ խոր սրտի
 շրջեր տալով, տուն կուգաս:

Այ վարդերը կրճիկ վրան
 Լոյս ցողերը՝ ոսկերիկ,
 Հովերի հեծ ծամերդ քռան
 Մեռնեմ բույս-բույս ունեցիկ:

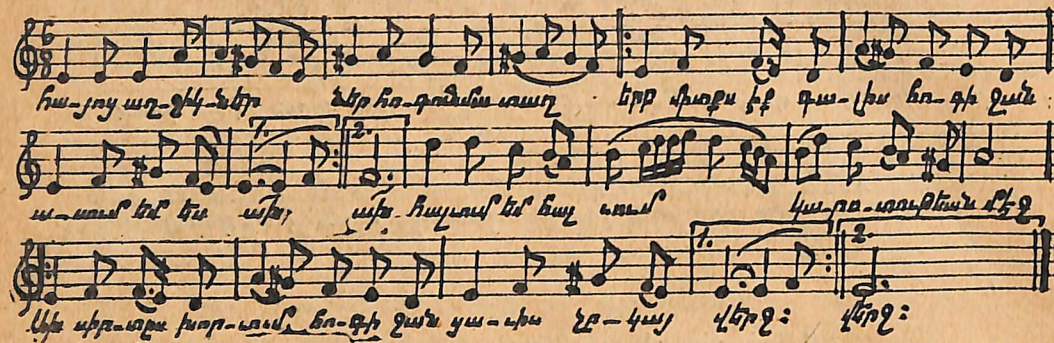
Արի՛ մոտքս, եղնիկ աղջիկ,
 Արար-աշխարհ քոյ արի՛.
 Նազ մի՛ անի, հազիկ մասաղ
 Անուր սրտեմ վազն արի:

ՀԱՅՈՑ ԱՂՋԻԿՆԵՐ

Andantino

Չայն՝ Ա. Խաչատրյան

Հայոց աղջիկներ, ձեր հոգուն մեռնեմ
Ձեր սիրուն աչերն երբ որ կը սեանեմ.
Էն սեւ սեւ աչերն՝ սեւ յոնով պատած,
Կարծես երկնային դալամով փառած:

Երբ որ կը սեանեմ՝ ես ձեզ ման գալիս,
Բազ ու բաղջալում սեյրան անելիս.
Ինչ սեղ, ամօթից, վարդն էլ է դեղնում,
Երբ որ ձեր կարմիր քրտերը սեանում:

Հայոց աղջիկներ, ի՞նչ անուն տամ ձեզ,
Թե հրեշտակ ասեմ, հրեշտակ չեմ տեսել.
Թե մարդ անուանեմ՝ բեղումաղ կ'անեմ,
Ուրեմն ինչ անեմ մոլորում եմ ես:

Ձեր սերն է միայն, սրբումբս պահած,
Ձեր սիրովն եմ ես, միայն կենդանի.
Ձեր սերը միայն, ես կեանքս մառած
Կարօտքեան մեջ, դեռ կը պահպանեն:

ԴԱՄԲԸ ՁԵՌԻՍ

Moderato

Չայն՝ Ա. Խաչատրյան

Հարալ մարդու սիւսք ուրախ՝
ձուկասք միւս բաց է քլում,
Վա՛յ են մարդուն, որ համ գրջում
Համ էլ անկուտ լաց է քլում:

Դամբը ձեռիս ջուրն եմ մթնում
Դըլքըլալեն քրտինք քափում
Տանը նստած առանց հացի,
Քիտ ու դեղիս լաց են քլում:

Լուսնակը լուս, գիշեր խառս,
Առաւօտ բաց է քլում.
Խըլքըլալեն, լոթի ձրկներ
Բազարումը հաց են քլում:

Ե. ՉԱՐԵՆՑ

Andantino

Մ'շակեց՝ Վ. Սրուանձանեց

Ե-րե-ան թաղ եմ արել, նեյ նիմ ա ման, նեյ նիմ ա ման,
 նեյ-նիմ ա-ման, ջի գեա-րուս դաղ եմ ա-րել. բո-յիդ մեռնիմ սարի աղջիկ-
 ջիկ, սի-րուս աղ ջիկ, «ա-րի մա թաղ, ջեյ թանաղ-ջիկ:

Երեան բաղ եմ արել,
 Ջիգեարս դաղ եմ արել.
 Բոյիդ մեռնիմ սարի աղջիկ,
 Սիրուն աղջիկ,
 Սարի մարալ,
 Ջեյրան աղջիկ:

Տաղ ու դուռանի միջին,
 Լացքս ծիծաղ եմ արել.
 Բոյիդ մեռնիմ սարի աղջիկ,
 Սիրուն աղջիկ,
 Սարի մարալ,
 Ջեյրան աղջիկ:

Կանգնել եմ գալ չեմ կարող,
 Լքցել եմ լալ չեմ կարող.
 Բոյիդ մեռնիմ սարի աղջիկ,
 Սիրուն աղջիկ,
 Սարի աղջիկ,
 Ջեյրան աղջիկ:

Allegro

Վերի ստա՛ւ՝ Վ. Սրուանձանեց

Դուս Ե-լեր ես սարն ի սեյ-րան դու կը նմա-նիս ջո-ւի ջեյ-րան,
 ջա-հիլ տը-ղան Ը-րիդ հայ թան, կայ-նիդ սեյր ա-
 նեմ սեյր ա-նեմ, բո-յիդ հայ թան եմ, հայ թան եմ:

Դուս ելեր ես սարն ի սեյրան
 Դու կը նմանիս ջոլի ջեյրան.
 Ջանել սրդեն քիբ հեյրան,
 Կայնիբ սեյր անեմ, սեյր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:

Դուս ելեր ես կըսրեներ
 Դեղին բագուջ կըրքնկներ,
 Կիւլ ափաթին բըրքնկներ,
 Կայնիբ սեյր անեմ՝ եւայն:

Դուս ելեր ես վերի վերի,
 Կըսկն ընկեր սիւսքս կերի,
 Ջանել սրդեն քիբ գերի,
 Կայնիբ սեյր անեմ, եւայն:

Դուս ելեր ես լըւացի կ'անես,
 Շամամ ծիծերդ ինձ բաց կ'անես,
 Ինձ տեսնելիս սուս լաց կ'անես,
 Կ'այնիբ սեյր անեմ, եւայն:

ᠭᠡᠨᠡᠨᠢᠨᠠᠨ ᠭᠡᠨᠡᠨᠢᠨᠠᠨ

Andante

Զայն' Կարօ Զափարեան

Քընիւր անուռ, սիւրուք բալա,
Նայ, նայ, օրօր, նայ, նայ, օրօր.
Քընիւր մասալ, հերիք մի՛ լա,
Նայ, նայ, օրօր, նայ, նայ, օրօր,
Նայ, նայ, օրօր:

ՄԵՐ ԿԵԱՆՖՆ ՈՒՐԱԽ, ծափ ու ծիծաղ,
Շրջալս ու լուծ չըկալ հիմա,
Նընչիւր փաղցր, շընչիւր խաղաղ,
Իմ նուշ անուշ, սիրուն բայա:

Քընիւր անուշ, սիրուն բալա,
Նայ, նայ, օրօր, նայ, նայ, օրօր,
Սիրելի բացուած, կարմիր լալա,
Նայ, նայ, օրօր, նայ, նայ, օրօր:

१८५१

Կարո Զաֆարեան ծնած է 1893ին, Վան: 1895ին, Թիֆլիս փոխադրուելով կը մտնէ հեղույն Ներսէսեան դպրոցը եւ փեւնոյն աւեան կը հետեւի երաժշտական սքիսիայի դասերուն: 1914ին, լրացնելով յիշեալ դպրոցները կը նրաւորուի Ասիաթաք, որպէս երաժշտութեան դասաւու: 1914ին կը մտնէ Թիֆլիսի երաժշտանոցը, եւ 1924ին կը լրացնէ՝ բասա-նալով ազատ արուեստագէտի տիտղոս: Ասկէ վերջ կը նրաւորուի Հայաստան երաժշտական բաժնի երգչախումբի որպէս ղեկավար ուր եւ կը մնայ ներկայիս:

U O P N C E N G L F

Dolcemente

Զայն՝ Յարօ Ստեփանեան

Էս օր նորը նորել է,
Նորել է բոլորել է.
Եա՛ր քո լուսնակ երեսից՝
Իմ սիրքս մոլորել է:

Քան լուսինն ամպի սակով՝
Դու ջուր կ'երբասս դրակով,
Հոգիս քեզ մասալ լինի,
Սիրեսս կ'երեսս կրակով:

ԿՈՄԻՏԵԱ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԿԱՐԾԻՔԷ
ՀԱՅ ԵՐԱԶՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մեր երաժշտութիւնն էլ, իւր ամբողջ ազգային ոգիովն ու ոճով նոյնքան արեւելեան է, որքա՛ն պարսիկ-արաբայինը. բայց ոչ պարսիկ-արաբականը մերն է եւ ոչ էլ մերը նորա մի մասն է. ա՛յլ խնդիր է, թէ նոցա ազդեցութեան է եւ թարկուել. ճիշդ ա՛յնպէս, որպէս մեր լեզուն հինդ-եւրոպականի մի ճիւղն է, այսպէս եւ եւ պարսկերէնը, քրդերէնը, զերմաներէնը ևն, բայց մեր լեզուն ո՛չ գերմաներէն է, ո՛չ քրդերէն եւ ո՛չ էլ պարսկերէն է։ Մեր եւ միւս արեւելեան եղանակների զանազանութիւնն այն է, որ նոքա քառեակի տարածութիւնը մեծացնում ու փոքրացնում են. մենք առնում ենք մի պարզ քառեակ և նորա պարունակած ձայնամիջոցներն ենք փոխում կիսաձայնական զրութեամբ. պարսիկ, տաճիկ, արաբ երաժշտութեան մէջ զործածում են նոյնիսկ անգործնական ու անմիտ $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ ձայներ անգամ։ Չափական զրութիւնն էլ այլ է մերի մէջ։

Allegro

Re Major

Չայն՝ Աշուղ Շերամ

Տրակտորիս տղին, մի տես,
Կրծին կարմիր կիմ ունի,
Դոշ է տուել սարի պես.
Այ սրղայ, վարուղ սրղայ,
Ջան սրղայ, բրսնուղ սրղայ,
Սիրքս քեզնից չդառնայ:

Նրա համբին ես մասաղ,
Ջանեղ համբին մեր կարմիր,
Մի տես ինչպես է ուրախ.
Այ սրղայ, վարուղ սրղայ,
Ջան սրղայ, բրսնուղ սրղայ,
Սիրքս քեզնեց չդառնայ:

ՎԵՍՊԵՐ

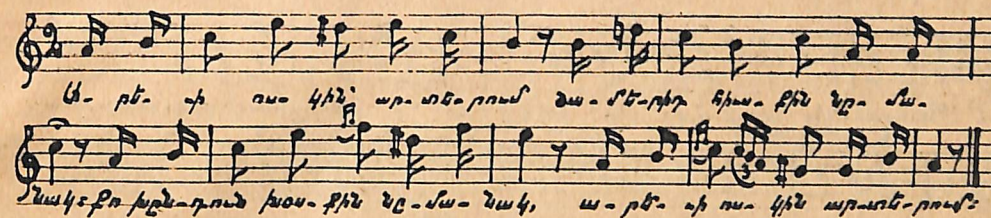
Քառեակների դրութեամբ են յօրինուած մեր թէ՛ ժողովրդական, թէ՛ ե-
կեղեցական եղանակները, որոնք քոյր եղբայր են և նոյն կազմութիւնն ունին:
Քառեակների դրութեան չենթարկուողները օտարամուտ են:

Ուրեմն պարզ է մեր եղանակների կազմութեան գաղտնիքը. այսպէս զո՛ւր
շանք կը լինէր, եթէ եւրոպական մաթեօն, միլեօն ձեւերին համապատասխանող
եղեւէջներ որոնենք մեր երաժշտութեան մէջ. չենք գտնի, որովհետեւ չկան:
Այս սխալ հասկացողութիւնը մի կեղծ երաժշտական դրութիւն ստեղծեց մեր եր-
գեցողութեան մէջ:

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Allegro

Չայն՝ Գ. Գապիւան

Աչք բո խաղուոր ու խռով —
Դիւերում քաղուող լնի պես:
Սեւանայ աղուոր լնի պես —
Աչք բո խաղուոր ու խռով:

Իմ երկրի նոնին հովերե —
Քայլուածից հօնին նմանակ:
Հասակից ոնին նմանակ —
Իմ երկրի նոնին հովերե:

Տեսայ ես քեզի ժպտուող —
Քանաքեո-գեսի լոյսի պես:
Ցերեկուայ կեսի լոյսի պես —
Տեսայ ես քեզի ժպտուող:

Արեւի ելին ես հասել —
Իմ երկրի բերին նմանակ:
Լուսայցի երգին նմանակ —
Արեւի ելին ես հասել:

ԱԶԱՏ ՎԵՏՈՒՆԻ

Andante

Աշուղ Ջիւանի

Սեւ մազերը երեսին քափած,
Կարծես երկինք է ամպամած.
Ասողը երկնից դառն է իջած.
Զարթի՛ր, որսորդ, որսորդ եկաւ:

Մօտը նրսաւ շաքրուանի,
Առնողին հազար երանի,
Տեսնողի խելքը կը սանի,
Զարթի՛ր, որսորդ, որսորդ եկաւ:

ԱՇՈՒՂ ԶԻՒԱՆԻ

Աշուղ Ջիւանի (Սերոբ Լեւոնեան) ծնած է 1846ին Ալաշկալայի գաւառի Կարծախ գիւղը: Աւագերսած է Աւուղ Ուսայ Միանին, որ Ջիւանիի անունով կը միտէ զինք: Զմեռ մը կ'երթայ Ալեքսոյ, աշուղներու կեդրոնավայրը, եւ հոն վարպետներու ներկայութեան կ'երգէ ու կը նուագէ իր երգերը եւ անոնց խախտասանքին արժանանալով կը դառնայ իր գիւղը: Քիչ մը եւս իր ծննդավայրը մնալէ վերջ կը վերադառնայ Թիֆլիս ուր եւ կը սկսի Ջիւանիի աշուղական գործունէութիւնը: Տարի մը կը մնայ Թիֆլիս եւ ապա կը հեռանայ Ալեքսոյէն: Հոս խումբ կազմելով կը շրջի Անդրկովկասի եւ Ռուսիոյ բոլոր հայաբնակ բաղաճները եւ կ'արժանանայ սիրալիր ընդունելութեան. հայրենի երգեր, խառնական երգեր, երգիծական բնոյթ կրօղ երգեր, իր խաղերուն նիւթը կը կազմեն: 1890էն քիչ յետոյ, կը փոխադրուի Թիֆլիս. 1909ին, օգնութեան եւ միջնորդութեան կարօտ վիճակի մէջ՝ Լ. քաղի իր աչքերը տեսիլէ ան 45 տարեկան զործունէութիւն մը ունենալէ վերջ: Ջիւանի իր բոլոր գործերը յօրինած է, արեւելահայոց գրական լեզուով:

Ջիւանիի գործերը՝ իր մահէն վերջ, 1912ին Թիֆլիսի մէջ, իր որդւոյն Գ. Լեւոնեանի խնամով 382 երգ պարունակող ստաւար հաստով մը հրատարակուած են:

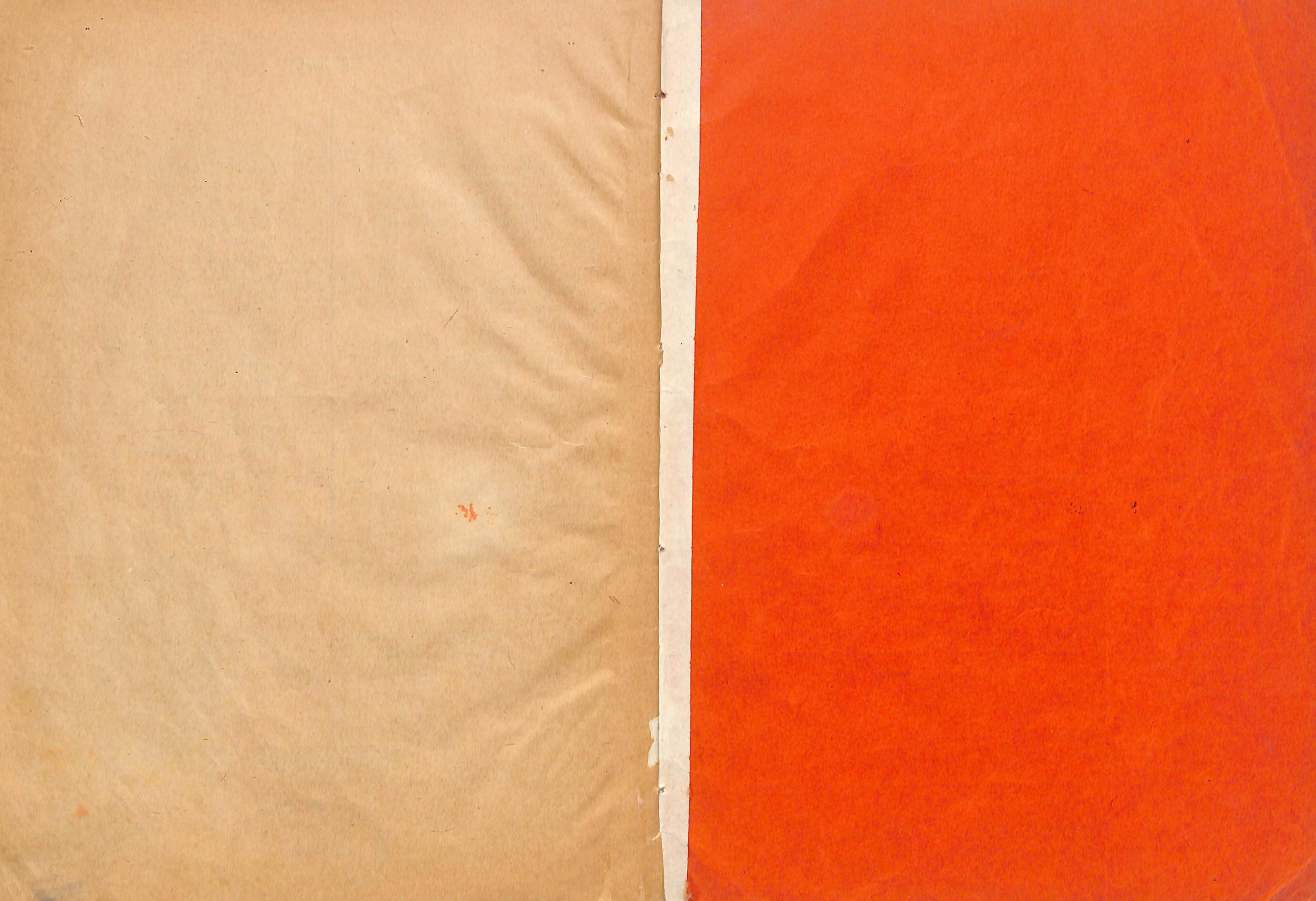
Էջ

Էջ

Բըլբուլի հիս լաց իս ելի	7	Հարհանդ մարմանդ	27
Քանի վուր ջան իմ	8	Հէյ ջան է ջան	28
Մէ խօսկ ունիմ իլքիմագով	9	Քեզ եմ մնում	29
Ես քու ղիմէքըն չիմ գիդի	10	Կես գիշեր եր	30
Դուն եմ գլխեն	11	Մարմար քարեն	31
Քեյէ քեյէ	12	Ջանքս մրմուն	32
Քեյեր ցոյեր	13	Դու խօսք տուիր	33
Լուսնակն անու	14	Աղջի անասունած	34
Այս մարալ ջան	15	Բարձր սարեր	35
Ես սարեն կուգայի	16	Խնձորի ծառի սակին	36
Ջինչ ու զինչ տամ	16	Արեւի պէս սիրուն Զարս	37
Այ աղջիկ, ծամով աղջիկ	17	Հայոց աղջիկներ	38
Այ վարդ	18	Դամբը ձեռիս	39
Շափաղ կուտա	19	Երեսան պաղ եմ արել	40
Տույ տույ	20	Դուն ելեր ես	41
Մի լար	21	Քնիր անու	42
Վայ կախալիկ	22	Արեւի ոսկին արտերում	43
Ծաղկոց մայ	23	Պալատից դուրս եկաւ	44
Կող բայ եայլի	24	Էս օր նորը նորել է	45
Տեփսիլի երգը	25	Տրակտորիս տղան	46
Զմեռն անցաւ	26		

ԾԱՆՈԹ.- Կենսագրական ծանօթութիւններուն
և նկարներուն մեծ մասը առնուած են Ա. Երեմեան-
նի «Հայ Նորագոյն Կոմպոզիտորներ» անուն գործէն:

مجموعت اغاني ارمنية ملحنة

جامعها و طابعها

كيفورك بارتيفيان

مطبعة بطريركية الارمن الكيليكية

«ԿՈՄԻՏԱՍ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ»Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

- 1.— Արեւագալի Երգերը, Եւրոպական ձայնագրութեամբ,
Դին՝ 3 ֆրք. Արտասահման՝ 5 ֆրք.:
- 2.— Հայերէն Երգէ, ձայնագրեալ պատկերազարդ երգարան,
Դին՝ 5 ֆրք. Արտասահման՝ 7 ֆրք.:

Կոմիտաս Մատենաշարը երգը ժողովուրդին տալու համար, հետզհետէ պիտի հրատարակէ՝ ժողովրդական, դպրոցական եւ այլ զանազան երգերու հաւաքածոյներ, միշտ ձայնագրեալ:

Ստանալու համար դիմել՝

KEVORK ADJEMIAN
Catholicossat Arménien, Antélias (Liban).

ԴԻՆ 5 ՓՐԱՆԿ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ՝ 7 ՓՐ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0684725

616

Europe

784.1

Z-24